

Absztraktfüzet

a Tomori Pál Főiskola

MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE 2017

keretében rendezett konferenciájára,

amelynek címe:

EMBERKÖZPONTÚ TUDOMÁNY

Helyszín: Budapest, XXII., Művelődés u. 21-27.

Időpont: 2017. november 21.

ABSZTRAKTOK

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

DR. KOVÁCS LEVENTE

Trendforduló a magyar bankszektorban és a gazdaságban

A 2008-ban elkezdődött világgazdasági válság jellemzően 3-4 évig tartott. Azonban néhány olyan országban, ahol a bankszektorral szembeni előítélet/megítélés erőteljesebben jelentkezett, így pl. Magyarországon, az újrarendeződés és a fellendülés éveket késett. Azaz a válságot egyfajta több évig tartó utóhatás/árnyékhatás követte, mely a bizalmi viszonyok helyreállításáig tartott.

Az előadás ezt a magyarországi időszakot, azaz az árnyékhatás végét és a fellendülés kezdetét mutatja be a hitelintézeti szektor szemüvegén keresztül. Ezen belül külön figyelmet szentel a bankszabályozás kérdéseinek, valamint a bankszektor jelentős átalakulását magával hozó digitalizációs kihívásoknak.

Kulcsszavak: gazdasági válság, előítélet, trendforduló, bankszektor

DR. HEGEDŰS MIHÁLY

A nyugdíjrendszer átalakításának kérdései

Az elkövetkező évtizedekben a fejlett világnak szembe kell néznie a nyugdíjrendszerek átalakításának szükségességével.

Magyarországon a nyugdíjrendszer 2030-35-ig biztonságosan fenntartható, hosszabb távon azonban a demográfiai probléma financiálisan fenntarthatatlanná teszi a jelenlegi rendszert. Hazánkban az elkövetkező évtizedekben egyre kevesebben aktív dolgozó tartja majd el az egyre elöregedő társadalmat, ugyanakkor az állam egyre többet fog költeni a szociális ellátásokra. A negatív demográfiai trend, a munkanélküliség, a kivándorlás rombolóan hat a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságára. A változások hatására növekedni fognak a nyugdíjrendszeren belüli egyenlőtlenségek, aminek következményeként az egyes társadalmi rétegek az államba, a nyugdíjrendszerbe vetett bizalma meginog. Rövid távon a szolidaritási, kiegyenlítő mechanizmusok leépítése látszólagos eredményt hoz, s elfedi azt az alapproblémát, hogy a járulékfizetésből nem lehet finanszírozni az ellátást. A konzervatív családmodell erősítése, az átgondolt migráció a jövő nyugdíjrendszer átalakításának egyik eleme lehet.

Kulcsszavak: nyugdíjrendszer

GARBÓCI LÁSZLÓ

Budafok-Tétény rövid története, különös tekintettel az oktatásra

1950. január 1-vel hozták létre – Budafok megyei város, Budatétény község, Nagytétény nagyközség egyesítésével - a XXII. kerületet. A 34,2 km²-en elterülő városrész akkor 38 ezer, napjainkban kb. 53 ezer fő állandó otthona. Dél-Buda e területrésze már az újkőkor (neolitikum) óta lakott. A Kr. e. I. században a kelta eraviszkusz törzs, majd az első századtól a IV. század közepéig a római birodalom regnált területünkön. A középkorban Tétény, illetőleg Budafok területén Csót, Kán(y)a, és Kocsola települések léteztek. A török kor után Tétény újratelepült, Budafok pedig, akkori nevén Promontorium, Savoyai Jenő alapítása volt. A szőlőművelő

Promontor zsellérközség fejlődött gyorsabban. A XVIII. század második felében már iskolamestere volt, majd a XIX. század elején "Schola Vernacula" anyanyelvi iskola létesült. Az 1800-as évek végén a katolikus iskola mellett már állami iskola is működött Budafokon. 1904-ben a dél-budai régióban elsőként nyílt polgári iskola. Budafok 1926-os várossá válását követően az oktatásban a következő jelentős lépés volt a Premontrei Gimnázium megnyitása 1937-ben. Ez az államosítást követően a Budai Nagy Antal Gimnázium lett. 1955-ben egy új építésű szövetkezeti középiskola nyílt a Múvelődés utcában. A "Dózsa György" nevét viselő iskolában a technikai oktatás már 1973-ban megszűnt, helyébe a SZÖVOSZ bentlakásos továbbképző központot hozott létre. Ez sem bizonyult hosszú életűnek. Változatos éveket követően, többek között szállodaként is működött, végre új oktatási intézmény költözött falai közé, a Tomori Pál Főiskola.

Kulcsszavak: oktatás a 18. században, iskolaalapítás, az első középiskola Budafokon, jelenlegi iskolák, Tomori Pál Főiskola

DR. RÉVÉSZ EMESE

Forradalom előtt. A Képzőművészeti Főiskola 1945-1956 között

A Képzőművészeti Főiskola 1945-1956 között lezajlott pedagógiai és intézményi változásai jól jelzik, mi történik, ha a politika fennhatósága alá vonja a kultúra és az oktatás területét. Együttműködés, kiszolgálás és csendes visszavonulás különféle árnyalatai jellemezték a tanárok és a hallgatók magatartását.

A komoly modernista előélettel rendelkező vezető mesterek az ötvenes évek hivatalos művészetének különböző árnyalatait képviselték. A korábbi friss és szabad útkereséshez képest radikális változást hozott az 1949-es tantervi reform bevezetése. Bortnyik Sándor főigazgatói kinevezésével a Főiskolán is uralomra jutott a centralizált, konzervatív művészetoktatás. A szovjet mintára kidolgozott reform lényege a 19. századi akadémikus metódus visszaállítása volt. Ennek kereteit az oktatás szigorú szabályozása, folyamatos ellenőrzése teremtette meg, ami a tanárok és diákok személyes mozgásterét egyaránt a minimálisra csökkentette. A fegyelmezett és uniformizált látásmód első lépcsőfokát gipszminták másolása jelentette, ezt követték a látvány anyagszerű részleteit visszaadó, száraz rajzos stílusban kivitelezett alakrajzi stúdiumok. Mindezek együttes célja a többalakos, közérthető és ideológiailag elkötelezett, szocialista zsánerek, történeti jelenetek kidolgozásának előkészítése volt. A szocreál irányú átnevelés eredményeit az 1951-ben bevezetett nyilvános diplomavédések reprezentálták.

Az előadás a Magyar Képzőművészeti Egyetem kiállításához kapcsolódó történeti kutatások eredményeit összegzi.

Kulcsszavak: 1950-es évek, szocreál művészet, felsőoktatási reform, művészképzés

1. SZEKCIÓ: MŰVÉSZETTÖRTÉNET

DR. FRENYÓ ZOLTÁN

(főiskolai tanár, Tomori Pál Főiskola)

Szabadság és szolgaság. Kirándulás két fogalom körül

Az előadásban elemezni kívánjuk e két alapvető fogalom tartalmát, igyekszünk megvilágítani valódi értelmüket, és szeretnénk rámutatni, mennyiben helytelen a használatuk. Szemben modern kori formális tartalmukkal a két fogalom igazi értelmét az ókori görög-római és a keresztény kultúrában hordozza. Mindkét fogalomnak két vonatkozása, egy belső és egy külső vetülete van. Ennek értelmében a szabadság nem feltétlen függetlenséget jelent, hanem a jótól való függést és az erény kötelékét is, másfelől a szolgaság nem pusztán külsődleges korlátozás, hanem belső meghatározatlanság, a jótól és az erénytől való távolság, és a rossztól, a vétectől és a büntőtől való függés is.

Kulcsszavak: szabadság, szolgaság, egyenlőség, személy, politikai filozófia, etika.

DR. LIPÉ CZ GYÖRGY – DR. SZÉPE ORSOLYA

(főiskolai tanár, Tomori Pál Főiskola – főiskolai docens, IBS)

Játék, együttműködés, tanulás. Gondolatok az oktatás új lehetőségeiről

Az utóbbi idők új oktatási törekvése, kutatási iránya a játékosítás, a gamifikáció. A kérdés az, hogy átültethető-e az oktatás területére, valamint az üzlet világába az az élmény, az az örömteli szenvedély és eredményesség, ami a játszó emberek kisebb-nagyobb közösségeit jellemzi.

Előadásunkban bevezetésképpen észrevételeket fogalmazunk meg – elsősorban Huizinga Homo ludens című művére támaszkodva – a játéknak az archaikus világban és a modern életben betöltött szerepéről; a legújabb gamifikációs törekvések fontosabb kulturális sajátosságairól, a játék és a gazdasági szféra értékrendszerének különbözőségéről és összeegyeztethetőségéről. Az előadás második részében – lehetőség szerint konkrét példákon keresztül – szeretnénk érzékeltetni az új irányzat lehetőségeit az oktatás, illetve a tanulás területén, elemezve a hagyományos oktatási formák korlátait, problémáit, bemutatva sikeres oktatási rendszereket, az e-Learning lehetőségeit, a felsőoktatásban is alkalmazható ötleteket, példákat. A gamifikáció irányát követve a számonkérés, visszajelzés, értékelés (osztályzás) hagyományos formái sem alkalmazhatók változatlan formában. Előadásunk az értékelés néhány elvi problémájáról és új formáiról is megfogalmaz néhány gondolatot.

Kulcsszavak: játék, játékosítás, gamifikáció, motiváció, együttműködés, tanulás, értékelés, e-Learning, homo ludens

DR. GELLÉR KATALIN

(tudományos főmunkatárs, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Művészettörténeti Intézet)

Mi a japonizmus? A keleti tárgyak divatjától a japonizmusig

A keleti tárgyak divatja a 19. századtól egyre szélesebb körben jelent meg, s az 1862-es londoni kiállítással kezdődően ugrásszerűen megnövekedett. Kínai és japán berendezési tárgyak, bútorok, paravánok, legyezők, porcelánok egyre nagyobb számban díszítették a főúri és polgári szalonokat, később az egyszerű lakásokat is. A divattal, a keleti tárgyak gyűjtésével egy időben, az 1850-es évek második felétől egyre-másra jelentek meg a japán fametszetek különös szépségéről szóló írások. A japán fametszetek közül a szülőhazájukban alacsonyabb rendűnek tartott, a mindennapi életet ábrázoló, az ú. n. „lebegő világ képei” („ukiyo-e”) elbűvölték az európai művészeket. A japán fametszetek színvilága, perspektívahasználata merőben eltért az uralkodó akadémikus művészet szabályrendszerétől. A japán fametszetek tanulmányozása elsők közt a francia impresszionista mestereket erősítette meg újító törekvéseikben, így a centrális perspektíva elhagyásában, a sík felület hangsúlyozásában, az aszimmetrikus szerkesztés alkalmazásában.

Edgar Degas, Édouard Manet, Claude Monet, majd a francia szecessziós mesterek, Pierre Bonnard és Édouard Vuillard voltak a japonizálás első kiemelkedő képviselői. A Kelet iránti fokozott érdeklődés Magyarországon az eredetkutatások következtében a nemzeti identitás egyik összetevője volt. A japonizmus hatása az új művészeti trendek elfogadásával, beépítésével egyidejűleg jelent meg, s kiemelkedő alkotásokban öltött testet Székely Bertalan „Japán nő” című festményétől Rippl-Rónai József szecessziós műveitig.

Kulcsszavak: orientalizmus, japonizmus, a "lebegő világ képei", impresszionizmus, szecesszió

DR. LAKATOS ANDOR

(főiskolai docens, Tomori Pál Főiskola – levéltárvezető, Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár)

Haynald (1816-1891) – Művészet és tudomány egy kiemelkedő főpap életében

Haynald Lajos bíboros, kalocsai érsek a 19. századi Magyarország egyik leghíresebb főpapja volt, akit *Andrássy Gyula* a magyar egyház „látható fejének” nevezett. Meghatározó politikai-közéleti szerepet játszott az országgyűlés főrendiházában és a püspöki karban, sőt a társasági életben is: a leghíresebb budapesti szalonok és a főúri körök kedvelt, rendszeres vendége volt. Szenvédélyes növénygyűjtő és botanikus, az Akadémián nem csak az elnökség tagja, a természettudományi bizottság munkájában is aktív, nemzetközi tudományos konferenciákon vett részt. Támogatásával *Henszlmann Imre* az elsők között tárta fel a kalocsai székesegyház, a bácsi vár és Bátmonostor középkori maradványait. Híres művészek barátja, szinte elmaradhatatlan *Liszt Ferenc* mellől, *Munkácsy* egy figyelemre méltó portréban örökítette meg alakját.

Az előadás Haynald életútját végigkövetve tárja fel a tudományok és a művészetek szerepét egy 19. századi főpap életében: Hogyan tájékozódott, honnan szerezte ismereteit, információit? Milyen volt a kapcsolatrendszere? Különböző testületek, bizottságok élén, megrendelőként, mecénásként vagy éppen művészbarátként, hogyan hatott környezetére tudományos és művészeti kérdésekben?

Kulcsszavak: 19. század, művészettörténet, tudománytörténet, biográfia, egyháztörténet

DR. KISSNÉ DR. BUDAI RITA

(főiskolai docens, Tomori Pál Főiskola)

A vulkán mint szimbólum Csontváry Kosztka Tivadar (1853-1919) festészetében és írásaiban

Csontváry Kosztka Tivadar a 19. és 20. század fordulójának egyik legrendhagyóbb pályájú magyar festője volt. Életművét nem értelmezhetjük anélkül, hogy ne vennénk figyelembe misztikus elhivatás-élményéből fakadó kiváltságtudatát. Különösen is fontos volt számára a tájfestés, hiszen itt mutathatta meg igazán a színekkel kapcsolatos koncepcióját. Tájképeinek helyszínválasztása nem pillanatnyi benyomásokon múlt, hanem alapos megfontolás eredménye volt, az ábrázolt táji elemek pedig nyilvánvalóan vagy rejtetten, de szinte mindig szimbolikus jelentést hordoznak. Az egyik gyakran ábrázolt természeti jelenség, amelyhez számos utazása során ő maga is többször visszatért, a tűzhányó volt. Legalább kilenc festményén tűnik fel vulkán, s egyik főművének, a „*Taorminai görög színház*” című képének is ez a központi motívuma. Szerencsére rendelkezésünkre áll Csontváry írásainak, feljegyzéseinek egy része, melyekből megtudhatjuk, hogy mire asszociált a művész a vulkán jelensége kapcsán, és milyen kontextusokban hivatkozik annak szimbolikájára. A művek elemzése során megismerhetjük azok esetleges előképeit, a vulkánok egyéb művészi ábrázolásait is, szóba kerülnek továbbá a vulkánokkal kapcsolatos hiedelmek és mítoszok, melyek az emberi kultúra hajnalától ismertek.

Kulcsszavak: Csontváry Kosztka Tivadar, szimbolizmus, vulkán, magyar festészet, századforduló

SZALAY GYÖNGY

(galériavezető, Műveleti Terület Galéria)

Múzeumok harca. Az Elgin márványok

A világ múzeumainak legbecesebb darabjai olykor „veszélybe” kerülnek. Kik illetnek az Elgin-márványok és hol a helyük? A British Múzeum 200 éves tulajdonát védi, sztár ügyvédnő (oldalán hollywoodi filmsztárral) a görögség 2500 éves történelmével érvel. Nem kizárt, hogy a jog és a diplomácia labirintusából végül a Brexit kínál kivezető utat. Miközben a tulajdonviszonyok felülvizsgálatának indokait kutatom, felmerül változó világunk folytonosan változó igénye a múzeummal szemben, ami annyit jelent, hogy jövője a Z generáció rászoktatásán múlik.

Kulcsszavak: Elgin márványok, (műkincsek) Akropolisz, (görögök) eltulajdonítás, értékmentés, múzeum

ZUGOR ZOLTÁN

(vizuális kultúra szakember, képzőművész)

A Balaton mítoszainak képi megjelenítése

Mi indokolja, hogy a XXI. században balatoni mondákkal, mesékkal, mítoszokkal foglalkozzunk?

Ezek a történetek néprajzi és művészi értékükön túl képesek lélekkel megtölteni a természeti és az épített környezetet. Turisztikai, idegenforgalmi, kulturális és gazdasági területen is mutatnak fel értéket és eredményt. Ezek a mesék a Balaton keletkezését mondják el mítikus nyelven, így alkalmazhatók rájuk a mítoszoknál használt elméletek és definíciók. A mítoszt értelmezték valós személyek, valós történelmi események tükörképeként, allegóriaként, szimbólumként, költészetként, tudományként, archetípusként, struktúraként, a tudat korábbi állapotának kivételéseként, azonban mindegyik elmélet szerint a kutatók csak azt tudták kimutatni, amit saját maguk beleolvastak. A mítoszok képi ábrázolása a kor művészi stílusától és az aktuális értelmezéstől függ. A Balaton mítoszait illusztrálták akadémista és naiv stílusban, művészi, de dilettánsan is. Amennyiben ezeket a Balaton keltezésével kapcsolatos történeteket úgy szeretnénk eljuttatni a gyerekekhez és a felnőttekhez, hogy az beépüljön a tudatukba, akkor a befogadók igényéhez, elvárásaihoz és elfogadási szintjéhez kell és szabad őket igazítani. Így mind írásban, mind képi világban fragmentáltan, a különböző gyerekkorosztályoknak, a fantasy- és anime-rajongó kamaszoknak, az átlagembereknek és a műértőknek is másképpen lehet és kell bemutatni a történeteket. A mítoszok ezt megengedik, sőt ez az örök túlélésük és az állandó jelenlétük alapelve.

Kulcsszavak: művészet, vizuális kultúra, illusztráció, mítosz, Balaton

2. SZEKCIÓ: TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK

DR. KRUPPA ÉVA

(főiskolai tanár, Tomori Pál Főiskola)

Szabadkereskedelem vagy gazdasági nacionalizmus: Mi lesz a Csendes-óceáni Partnerség (Trans-Pacific Partnership – TPP) sorsa az USA nélkül?

2017-ben a világgazdaságban 276 nemzetközi regionális szabadkereskedelmi megállapodás van érvényben, amelyek a WTO irányította multilaterális kereskedelmi rendszerben alternatív formái a kereskedelem fejlődésének. Szerepüket különösen felértékeli a WTO sikertelen Doha-fejlesztési fordulója, ami 2001 óta tart. Új

jelenségnek számít az országok között az ún. megaregionális megállapodás, ilyen pl. a Csendes-óceáni Partnerség (Trans-Pacific Partnership), a TPP is. A TPP-t 12 ország alkotja, a Csendes óceán keleti és nyugati partján, köztük az USA, amelyek együttes gazdasági ereje a világ GDP-jének 40%-át, a nemzetközi kereskedelem 1/4 -ét teszi ki 800 millió lakost számláló piaccal. A TPP-t a tagországok már 2015-ben aláírták, és a ratifikációs eljárás utáni hatályba lépése 2018-ra várható. E jogi folyamat részben megszakadt, mert Donald Trump első elnöki rendeletével 2017-ben visszavonta az USA részvételét a TPP-ből, ahogyan azt a választási kampányban megígérte. Ez az elnöki döntés nagyon sok kérdést vet fel, leszűkítve magára a TPP-re, de tágabb összefüggésben a világkereskedelem egészére is.

Előadásom fő kérdése, hogy a TPP amerikai esete vajon a bezárkózás, a gazdasági nacionalizmus esete-e. Ki nyer és veszít az USA távolmaradásával az ázsiai térségben, és melyik országhé lehet a vezető szerep e térség gazdasági integrációjában? Témám a nemzetközi kereskedelemhez kapcsolható szekunder jellegű kutatás, amelyik támaszkodik a vonatkozó kereskedelmi dokumentumokra és tanulmányokra, valamint nemzetközi statisztikai források elemzésével járul hozzá a kérdések megválaszolásához.

Kulcsszavak: szabadkereskedelmi megállapodások, gazdasági nacionalizmus, megaregionális megállapodások, TPP, ázsiai integráció

DR. PÁL MONIKA ÉVA

(főiskolai docens, Tomori Pál Főiskola)

The European Union after Brexit: the Anglo-Hungarian dimension of post-Brexit Europe

The departure of the United Kingdom, a big beast of European Union politics will have an impact on the how the Union will evolve in the future. In many policy areas the British have had a marked character and well-identifiable stance. As a leading non-Euro country with a strong Eurosceptic tradition and a less than warm attitude towards federalism, it is obvious that the UK's departure will not leave the constellation of the remaining 27 unchanged. The author analyses the areas in which alterations are expected and look at the British-Hungarian relationship in particular in order to assess and evaluate specific examples of cooperation of the two often seemingly like-minded British and Hungarian governments.

Keywords: Brexit, European Union, Hungary, UK, positions

YILMAZ MEHMET

(PhD-hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem)

A 2002 és 2015 közötti török kormányok hozzáállása a szekularizáció egyes kérdéseire

Hosszabb politikai és gazdasági válságot követően Törökországban 2002-ben az az Igazságosság és Fejlődés Pártja (AK Parti) jutott hatalomra és teremtett relatív stabilitást, amely magát konzervatív demokrataként határozza meg. Cikkemben azt szeretném megállapítani, hogy a vizsgált időszakban a szekularizáció nézőpontjából milyen irányú folyamatok voltak jellemzőek. Végül soron azt, hogy a XXI. század elején szekularizálódott vagy iszlamizálódott-e Törökország, sérültek-e a XX. század elején a Mustafa Kemal Atatürk által életre hívott világi állam tartópillérei azáltal, hogy több addigi, a vallásgyakorlót korlátozó intézkedést megváltoztatott a kormány. Módszerem tekintve egyrészt néhány emblematikus eseményre koncentrálok, másrészt a politikai folyamatokra, harmadrészt pedig megvizsgálom a török politikai elit retorikáját, hogy abban milyen szerepe van az iszlámnak. Munkám során alapvetően török és angol nyelvű forrásokat használok. Egyszerre szeretném segítségül hívni a szakirodalmat és a különböző autentikus kordokumentumokat.

Kulcsszavak: Törökország, világi, iszlám, demokratikus, vallás

DR. PITLIK LÁSZLÓ – DR. BALOGH ANIKÓ – SZANI FERENC

(Apertus Non-profit Kft.)

Értéksorrend-becslés hasonlóságelemzéssel – avagy az emberközpontú tudomány fogalma a mesterséges intelligenciák és az érték kutatás szempontjából

Adott objektumok (fogalmak, érték kategóriák) esetén a szubjektív emberi értékelések pár-összehasonlítások formájában előálló rész-erőterei a rendelkezésre álló adatmennyiségtől függően több-kevesebb kockázattal, de kirajzolják az objektumok „fontossági” sorrendjét. Folyamatos adat-felvételezéssel a sorrend változása dinamikus jelenségként is vizsgálható. Az értéksorrend-becslés olyan context free kihívás, mely automatizálható, s így a general problem solving, illetve a mesterséges intelligencia kutatás jelenségköreinek egy lehetséges eleme. Ezáltal nyelvi-független, innovatív tudásként startup-vállalkozások know-how potenciáljává válhat. A hasonlóságelemzés képes sok-dimenziós értékelési problémák kapcsán egyetlen egy anti-diszkriminatív indexet megalkotni elemi értékelési szabályok komplex és konzisztenciára törekvő rendszereként.

Kulcsszavak: összehasonlítás, következetlenség-vizsgálat, profilírozás, játékosítás, érték kutatás

FERENC SZANI – DR. LÁSZLÓ PITLIK – DR. ANIKÓ BALOGH

(Apertus nonprofit Ltd.)

Pairwise object comparison based on Likert-scales and time series – the idea of human-oriented science in light of artificial intelligence and value surveys

Statements about human preferences concerning values, data from Likert-scales deliver information. Time series of behavior patterns can also be converted to inputs to pairwise comparison in order to explore the potential of irrationality in humans. The conversion of data described on Likert-scales into pairwise comparison is possible through correlation-oriented rules. Pure logic is inflexible and produce mostly high index values for inconsistencies. Fuzzy-like approximations (numeric models) ensure a higher level on flexibility. However it is always important to visualize whether a data set of scores or time series are capable of delivering consistent constellations between objects. Questionnaires in general produce not hard enough data – and the interpretation of this quasi-data needs every possible methodical support.

Keywords: correlation-based conversion, sameness-oriented evaluation, logical-fuzzy-numerical transformation, objectivity, subjectivity, value survey

DR. ANIKÓ BALOGH – DR. LÁSZLÓ PITLIK – FERENC SZANI

(Apertus nonprofit Ltd.)

Multidimensional pairwise comparison – the idea of human-oriented science in the light of artificial intelligence and value surveys

Human thinking is intuitive and from the point of view of logic it is mostly inconsistent. Therefore value surveys always face the analytical problem to explore the quality and quantity of inconsistencies behind the average of crowd opinions. Subjective evaluations are mostly non consistent. Pairwise comparison may support the exploration of inconsistencies. Paired comparisons could also be initialized if ranked evaluations are available like scores from 1-to-n about certain phenomena. Specific persons are always consistent, but the population (the average person) can produce a lot of inconsistencies. Based on reports (without graph-analyses) it is also possible to generate a multidimensional index set about potential anomalies – but specific program codes are always

necessary. Population may be divided according to sociological dimensions, thus inconsistencies may also be derived for each group of a population. This makes it possible to explore potential differences in the (standard and/or scientific) human thinking.

Keywords: context free, GPS, automation, online engine, value survey

TOLNAY ANITA

(PhD-hallgató, Szent István Egyetem)

Egy hazai innovatív kisvállalkozás marketingstratégiája a változó laboratóriumi piacon

Témám egy laboratóriumi eszközök kereskedelmével foglalkozó kisvállalkozás szakmai tevékenységének bemutatása, mely egy szigorú követelményeket támaztó, szakmai alapokon nyugvó piaci szegmenst szolgál ki.

Előadásomban elemzem a céget körülvevő makro- és mikro környezetet, majd bemutatom a piaci részesedésvesztéshez vezető körülményeket és okokat. A laboratóriumi piac külső környezeti elemzését STEEP analízissel végzem el, majd a versenystruktúra elemeit vizsgálom Porter-féle 5 tényezős modell segítségével. A működési versenykörnyezet jellemzőit a felhasználói szegmensben kialakult piaci tendenciák elemzésével tárom fel. A vállalkozás erősségeit, gyengeségeit és a külső hatásokat SWOT-analízissel összegzem, melynek konklúziójaként fogalmazom meg a stratégiai célt, a piaci részesedés növelését, a piaci pozíció javítását, továbbá ezzel összhangban a forgalomnövelését, mely stratégiai helyzetelemzésre épül. A piaci pozíció javítását célzó megoldásokat a kisvállalat által alkalmazott piaci stratégiák kontextusában vizsgálom. Kitérek a vállalkozás jelenlegi szegmentációs és célpiacválasztási gyakorlatára, a megkülönböztető előnyre és annak pozicionálására. Versenystratégiai alternatívaként a Porter-modell összpontosító differenciáló stratégiáját jelölöm meg. Célmeghatározásként három stratégiai irányt jelölök ki: a piacfejlesztést, a termékfejlesztést és a diverzifikációt, mely növekedési lehetőségeket az Ansoff-mátrix módszerének keretében mutatom be. Kiemelem a kapcsolati marketing szemlélet fontosságát a vevőkapcsolatok jobb menedzselése érdekében, és javaslatot fogalmazok meg a célpiaci igények kielégítését szolgáló marketing-mix stratégiákra vonatkozóan.

Kulcsszavak: STEEP-elemzés, versenykörnyezet elemzés, szervezeti erőforrások, képességek, SWOT-analízis, Ansoff-mátrix, vállalati piaci stratégiák, vevőközpontúság

3. SZEKCIÓ: GAZDASÁGTUDOMÁNYOK

DR. UZZOLI ANNAMÁRIA

*(Ph.D. tudományos főmunkatárs,
MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont)*

Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés egyenlőtlenségei Magyarországon

Az egészségügy egyenlőtlenségei kiváltó okainak egy jelentős része az egészségügyi szolgáltatások igénybe vételéhez, egyáltalán az azokhoz való hozzáférés esélyei alapján értelmezhető. Az egészségügyi ellátásokhoz köthető esélyegyenlőtlenségek nagyobb része tehát az egészségügyi rendszer működtetéséhez (is) hozzájáruló társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségekre vezethető vissza. Ebből következik, hogy az egészségügy egyenlőtlenségei csökkentése nemcsak az egészségügyi rendszerek finanszírozási és működtetési modelljétől függ, hanem az egészségügyön és egészségpolitikán kívüli egyéb ágazati szakpolitikák – pl. oktatáspolitikai, szociálpolitikai, gazdaságpolitikai stb. – hatékonyságától is.

Az előadás célja az NKFIH K119574 számú kutatási projekt eddigi legfontosabb vizsgálati eredményeinek bemutatása. A kutatás célkitűzése a hazai egészségügyenlőtlenségek térszerkezetének elemzése az ellátáshoz való hozzáférés területi különbségein keresztül. A kutatás kezdeti szakasza az ellátáshoz való hozzáférés esélyeit az akut miokardiális infarktus (AMI) túlélési esélyeivel azonosította, és az AMI megbetegedési és halálzási viszonyok területi egyenlőtlenségeit elemezte a szakirodalmi előzmények feltárásával és a regionális elemzési módszerek alkalmazásával. A statisztikai számítások a 2005-2015 közötti változások bemutatására fókuszáltak nemek szerinti bontásban megyei és járási szinten, valamint egy nemzetközi összehasonlítás keretében. Az AMI megbetegedési és halálzási adatok összevetése lehetőséget adott az ellátás feltételeinek vizsgálatára is: ennek során az AMI kezelésére szolgáló beavatkozások intézményi háttérének földrajzi elhelyezkedése információt nyújtott az ellátáshoz való hozzáférés területi mintázatáról.

A legfontosabb eredmények bizonyították, hogy 2000 óta folyamatosan csökkent az AMI mortalitás mértéke Magyarországon, de azonban ez a 2008/2009-es válság után a területi egyenlőtlenségek növekedésével párosult, ami különösen a nőkre igaz. Az elmúlt másfél évtizedben folyamatosan bővült a korszerű ellátást biztosító ún. PCI központok száma, ennek ellenére vannak megyék, ahol ezek hiányoznak. A korszerű beavatkozások elterjedése mellett a telekardiológiai szolgáltatások is bővültek. Az infarktus esetek 98-99%-a részesül a modern beavatkozásokban (perkután coronaria intervenció, coronaria bypass-műtét), ennek ellenére az infarktust követő 30 napon túl növekszik a halálzási valószínűsége. Ez felveti a kérdést, hogy egyrészt az ellátás feltételei (pl. rehabilitáció), másrészt az egészségmagatartás (pl. gyógyszereszedési szokások) milyen mértékben befolyásolják a túlélési esélyeit. A statisztikai számítások eredményei alapján – a kutatás folytatásában – olyan mintaterületek kerülnek kiválasztásra, ahol esettanulmányok formájában helyi szinten lehet vizsgálni az AMI ellátáshoz való hozzáférés esélyeit befolyásoló egyéni (pl. életmód) és intézményi (pl. ellátási protokoll) tényezőket.

Az előadás a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) K119574 számú pályázat támogatásával készült.

Kulcsszavak: egészségügyenlőtlenség, hozzáférés, infarktus, területi különbségek

DR. GAJZÁGÓ ÉVA JUDIT

(főiskolai docens, Tomori Pál Főiskola)

Az innováció pályázati finanszírozása Magyarországon

Hazánk Európai Unió csatlakozása óta a gazdaság fejlesztésében jelentős szerepet játszanak a pályázati úton rendelkezésre álló források. A pályázatokból finanszírozott projektek átfogó céljainak szorosan kapcsolódniauk kell az Unió által is hangsúlyozott célokhoz, például az innovációs potenciál fejlesztéséhez.

Egy korábbi hazai kutatás (Dóry, 1996) szerint több megyében az innovációban részt vevő szervezetek kiugróan magas fejlesztési forrásokhoz jutottak 1991 és 1994 között. A 2004 utáni időszakban lehívható, az innovációt finanszírozó, Európai Unió társfinanszírozású forrásokról, megítélt támogatásokról azonban alig találunk a szakirodalomban elemzést. Az előadás ezt a hiányosságot kívánja pótolni.

Az előadás a források elemzésekor négy magyar városban – Győr, Pécs, Tatabánya és Dunaujváros – működő szervezetek által elnyert támogatásokra fókuszál. Egyrészt a négy városban megítélt támogatási összegeket hasonlítja össze, másrészt pedig a támogatási összegek bemutatása mellett az EU-s társfinanszírozású pályázatokat elnyerő szervezetek, vállalkozások számának alakulását, körének elemzését is tartalmazza.

Kulcsszavak: innováció, nemzeti innovációs rendszer, finanszírozás

DR. VARGA JÁNOS

(egyetemi adjunktus, Óbudai Egyetem)

A projektalapú szervezet (PBO) ismertetőjegyeinek vizsgálata Magyarországon

Az elmúlt évtizedekben a projektmenedzsment a vállalatok működésének mindinkább meghatározó területévé vált. Az üzleti környezet egyre komplexebbé válásával szükség volt egy olyan menedzsment terület létrehozására, amely az egyre összetettebbé váló egyedi feladatokra a lehető legjobb megoldási javaslatokkal tud szolgálni. A projektmenedzsment mára annyira meghatározó lett egyes vállalatoknál, hogy bizonyos cégek a menedzsmentet is abszolút mértékben a projektelvűsítésre építik (management by projects), és feladataik nagy részét projektek mentén valósítják meg. A projektelvű menedzsment azonban sokszor a szervezet sajátos felépítését vagy szervezeti kultúráját is igényli, vagyis olyan szervezetet, amely a leginkább képes támogatni a projektmunkát és elősegíteni a projektsikereket. A projektalapú szervezet (PBO – project based organization) ebből a szempontból nem tekinthető hagyományos szervezetnek, hiszen nemcsak a projektek képeznek magas prioritást a szervezet stratégiájában, hanem a szervezet működését, szervezeti magatartását is a projektek sikeres megvalósításának rendeli alá. Mindez speciális vezetést, rendkívüli teamkultúrát, kreatív munkakörnyezetet és számos más feltételt követel meg a szervezettől. Nem minden projekttel foglalkozó szervezet tud valódi projektszervezet lenni, bár projekteket sok vállalkozás működésénél felfedezhetünk.

Az előadás azzal a céllal született, hogy bemutassa a projektalapú szervezet főbb jellemzőit, és kísérletet tegyen a PBO-kra jellemző szervezeti kultúra bemutatására. Emellett egy nemrégiben megvalósult hazai kutatás eredményeit is bemutatja, amely igyekezett feltárni a hazai vállalkozások projektekhez való viszonyát (projektszemléletét) és a projektkultúrájukra jellemző sajátosságokat. Arra a kérdésre keressük a választ, hogy a hazai vállalkozásoknak mit kellene tennie annak érdekében, hogy sikeresebbek legyenek projektjeik megvalósításában, és min kellene változtatniuk annak érdekében, hogy egyre több PBO szervezetet azonosíthassunk a hazai vállalkozások körében is.

Kulcsszavak: projektalapú szervezet, projektmenedzsment, projektkultúra, szervezeti struktúra, vezetés

KÓMÁR ANDRÁS

(PhD-hallgató, PPKE-JÁK Doktori Iskola)

Az adófizetői pénzek felhasználásának minimalizálása a banki válságkezelésben

A banki válságkezelésben régóta bevett gyakorlat az állami forrásokból, adófizetői pénzekből történő feltőkésítés, valamint az államosítás. Az állami bankmentések sokszor az államháztartási egyensúlyt is veszélyeztető mértékben adósítottak el nemzetállamokat. A bankrendszerben jelentkező válsághelyzetek végső teherviselői ilyen esetekben az adófizetők lettek. A 2007-2008-as válság rámutatott e helyzet tarthatatlanságára, elkezdődött a banki válságkezelés keretrendszerének globális reformja, melynek egyik fő célja az adófizetők minél jelentősebb mértékű mentesítése a banki válsághelyzetek terheinek viselése alól. E fő cél érvényre juttatása többféle eszközzel történt az Európai Unióban, részben az állami támogatások nyújtása során érvényesítendő teherviselési szabályokkal, részben a szanálási keretrendszer bevezetésével, melyek közül az utóbbi kerül részletesebben bemutatásra (veszteségviselési szabályai, ill. a szanálást nem adófizetői pénzből finanszírozó rendszerek/pénzalapok).

Kulcsszavak: bankrendszer, válságkezelés, feltőkésítés, adófizetői pénzek, szanálás

Két határ menti járás adottságainak vizsgálata

Előadásunkban magyar-szlovák határ mellett fekvő, két Nógrád megyei térség kerül összehasonlításra területi és társadalmi jellemzőik alapján. A két vizsgált térség a Balassagyarmati, valamint a Szécsényi járás. A járások gazdasági helyzete nagymértékben romlott a válságot követő években, és bizonyos tekintetben a rendszerváltozás vesztesei az itt található települések.

Az előadásban megvizsgáljuk a két járás, és azok székhelyeinek társadalmi, demográfiai, gazdasági, munkaerő-piaci jellemzőit és idősoros trendjeit. Az elemzés során fókuszba kerülnek ezeken túlmenően a térség iskolázottsági adatai, turisztikai, foglalkoztatottsági mutatói. Vizsgálatunk során elemezzük a járások földrajzi, közlekedéscsoporthelyi jellemzőit, megközelíthetőségét, továbbá a demográfiai folyamatokat. Kitérünk a lakosság iskolázottsági jellemzőire, valamint az ebből következő foglalkoztatási helyzetre. Elemezzük a térség gazdasági erejét, a térségben működő vállalkozásokat, mint a helyi gazdaság motorját, ezen túlmenően a településfejlesztésben bekövetkező prioritásokat. Elemzésünkben értékeljük a turisztikai potenciált. A vizsgálatokhoz a KSH adatait vettük alapul, kiemelve a két járásszékhely, valamint a járás egészségének és a járások településeinek adatait. Az előadásból tehát átfogó képet kaphatunk e két járás fejlettségéről, fejlődéséről és jövőképéről.

Kulcsszavak: területi fejlődés, térségek, önkormányzat, gazdálkodás

AMBERG NÓRA

(PhD-hallgató, Szent István Egyetem)

A kozmetikai világpiacon ható környezettudatos fogyasztói (és vállalati) magatartás mikroökonómiai szemszögből

Előadásomban a kozmetikumok globális (világ)piacát mutatom be, különös tekintettel az USA és Európa kozmetikai piacára és termékeire. Ezek a piacokon az egészségtudatosság, a környezettudatosság trendje az irányadó, melyek egyre jobban rávilágítanak arra a jelentős és szomorú tényre, hogy Földünk globálisan szennyezett. A fenntartható fejlődés felhívja a figyelmet arra, hogy gondoljunk a jövő generációra is, hogy egy élhető, biztonságos, egészséges környezetet hagyjunk örökül számukra.

A globális kozmetikai piacok ismert nagyvállalati szereplői fókuszba helyezik a redukált környezeti terhelést, az ökológiai lábnyomunk csökkentését, melyet már a teljes ellátási lánc folyamatában alkalmaznak, ugyanis bizonyos természeti erőforrások egyre inkább korlátozott mennyiségben állnak csak rendelkezésünkre, bizonyos anyagok, eljárások szennyező hatással bírnak; fontos, hogy helyettesítsék őket, hiszen ha az emberiség folytatja a pazarló és szennyező fogyasztást, elpusztul a bolygónk. Lényeges az is, hogy ezeket a kozmetikumokat főként monopolisztikus verseny piacon állítják elő, kihangsúlyozva a márkát mint értéket és a minőség kiemelt jelzőjét.

A trendek, reklámok intenzíven hatnak a fogyasztói magatartás átalakulására is, amely egyre környezettudatosabbá válik. Egy 2011-es globális piackutatásból kiderült, hogy a fogyasztók preferálják azokat a natúrkozmetikumokat, amelyek természetes összetevőket tartalmaznak, illetve a lebomló, újrahasznosítható termécsomagolásokat. Kiemelendő, hogy a környezetvédelem és a természetes anyagok használata komoly lépés ezen a piacon az egészséges életmód irányába.

Kulcsszavak: kozmetikum, környezettudatos fogyasztói magatartás, kozmetikai világpiac, környezetszennyezés mint negatív externália, trendek

---

¹ egyetemi adjunktus, Budapesti Gazdasági Egyetem

² főiskolai docens, Budapesti Gazdasági Egyetem

³ egyetemi docens, Budapesti Gazdasági Egyetem

⁴ PhD-hallgató, Szent István Egyetem

DR. GYULAFFY BÉLÁNÉ – HOLMÁR KRISZTINA

(főiskolai tanár / főiskolai docens, Tomori Pál Főiskola)

Ember a gazdasági folyamatok alakulásában – avagy az élő gazdaság

A XX. század igen jelentős változásokat hozott az egyes gazdaságok és a világgazdaság egészének termelési, társadalmi, gazdasági, politikai és nemzetközi együttműködési kapcsolatainak tekintetében. A század '70-es éveiben a Római Klub a növekedés határaitra figyelmeztetett, a '80-as években pedig a környezetvédők adtak vészjelzéseket. Ugyancsak a '70-es években megjelentek a multinacionális cégek és a bankok fúziói és a pénzügyi világ válságsorozata figyelmeztette az embert, hogy nem elegendő a pénzügyi eredmény maximálása, a környezetre is figyelni kell. Az ember – mint gondolkodó – rákényszerül elfogadni szigorú természeti, gazdasági és együttélési szabályokat, miközben gondolatai szabadon szárnyalnak. A gazdaság – az ember tevékenysége okán – pulzálóan működik, mert az ember döntéseinek következményei miatt hektikussá válhat működése. Az elemző és döntést hozó ember felelőssége az élő, lélegző gazdaságban megkérdőjelezhetetlen.

Kulcsszavak: globalizáció, regionalizálódás, tőkeexport, pénzügyi befektetések, emberi tényező

HOLMÁR KRISZTINA – DR. GYULAFFY BÉLÁNÉ

(főiskolai docens / főiskolai tanár, Tomori Pál Főiskola)

Emberek a válság hálójában – avagy a válság hálóját szövögető emberek spekulációs tevékenysége?

A XX. század egésze szinte válságok sorozatán keresztül telt el, és napjainkban is gondot okoz, félelemben tart embereket, cégeket. Egyetlen válság sem véletlenszerű és nem is szükségszerű, kialakulásában és kiteljesedésében is tevőleges szerephez jutnak a döntési helyzetben lévő emberek. Klasszikusan a több pénz megszerzése érdekében hozott, ám nem jól előkészített döntések jelentenek gondot. Ezek a döntések lehetnek részei egy spekulációnak, de a különféle mentalitású és etikai hozzáállású spekulánsok alapvetően meghatározzák a változások mértékét (pl. André Kostolany, illetve Soros György spekulációs magatartása közötti eltérések). A XX. század válságai ezeket az emberi döntéseket helyezik előtérbe alapvetően a pénzügyi válságok értékelésével.

Kulcsszavak: pénzügyi és gazdasági válságok, ciklikusság, tőzsde, pénzügyi spekuláció, emberi tényező

Tomori Pál Főiskola
1223 Budapest, Múvelődés utca 21-27.
portal.tpfk.hu

